

lással kapcsolatban említett kényszerítő körülmények a sürgősség (szakadt ruha, lyukas cipő stb.), valamint a hiánycikkek beszerzése.

★

Arra a kérdésre, mi foglalkoztatja a *nem* olvasót, egyelőre nem tudunk válaszolni. A mi vizsgálatunkban is szerepelt egy „külső” mozzanat: a kérdezősnek a könyvtárhasználókra való leszűkítése. Pedig ami igazán izgalmas volna, az éppen a könyvtárba még nem járó, annak előnyeit még kihasználni nem tudó állampolgárok mindennapi gondjainak a megismerése, elemzése. Csak ezen az úton juthat-

nánk el a valóban — az egész társadalomra — nyitott közművelődési könyvtárhoz!

Mit lehetne tenni ennek érdekében? Az országos tennivalókat a *Könyvtári Figyelő* említett cikkében próbáltuk meg összefoglalni. De van valami, amit minden városi könyvtár különösebb központi segítség nélkül, önállóan is megtehetne: saját környezetének tanulmányozása, esettanulmányok készítése a településen élő olvasók és nem olvasók információs szükségleteiről, mindennapi gondjairól a helyi szolgáltatási rendszer célszerű megváltoztatása — és ezen belül a könyvtár helyének pontosabb kijelölése — érdekében.

Mándy Gábor

Tanácskozás az általános művelődési központokról

Az általános művelődési központok III. országos konferenciáját Heves megyében tartották az elmúlt év végén. Talán nem véletlen, hogy ez a megye volt az esemény házigazdája. Ha ugyanis számba vesszük az általános művelődési központok fejlődésének állomásait, kiderül, hogy Heves megye és különösen a volt füzesabonyi járás úttörő szerepet vállalt ennek az intézménytípusnak a kialakításában.

Több mint tíz éve alakultak az első általános művelődési központok, közismert rövidítésükkel: ÁMK-k. Párt- és állami dokumentumok segítettek létrejönniük; s ma már, túljutván a kísérleti szakaszon, a vállalkozás létjogosultságát nem vitatják.

A tanácskozáson azzal a céllal vettek részt mintegy kétszázan, hogy számba vegyék az eredményeket, s kijelöljék a jövő feladatait.

A konferenciát *Kiss Sándor*, az MSZMP Heves megyei bizottságának titkára nyitotta meg, majd *Kovács Sándorné*, a megyei tanács elnökhelyettese szövegezte a Heves megyei általános művelődési központok eredményeiről. Délután *dr. Kelemen Elemér*, a Művelődési Minisztérium főosztályvezetője tartott előadást az országos tapasztalatokról. Hangsúlyozta, hogy az új intézményforma beváltotta a hozzá

fűzött reményeket, kiemelte azonban, hogy tartalmi kérdéseket nem lehet pusztán formai változtatásokkal megoldani.

Másnap, hét szekcióban a megye különböző településein folytatódott a tanácskozás. A szekciók témái a következők voltak: Könyvtári óra — sportintegráció (Gyöngyöstarján); egész napos általános iskolai foglalkozás első és második osztályokban (Mezőtárkány); a film szerepe — információs rendszer (Besenyőtelek); napközis művelődési és munkafoglalkozás (Poroszló); olvasáspedagógiai kísérlet (Sarud); új intézmény, honismereti munka (Feldebrő, Aldebrő, Kápolna); a lakótelepi közművelődés lehetőségei (Eger).

Már korábban több tanulmány is megfogalmazta, hogy fontos eredménynek tekinthető: az ÁMK-kban a figyelem előterébe került a könyvtár. A szekciók beszámolóí újból megerősítették ezt a tényt. Két szekcióban már a téma kijelölése is erre utal. Bár a hatodik szekció tárgyköréként a nyomtatott programba a honismereti munka került a könyvtári munka helyett, ez — a szekció vezetője szerint — valószínűleg tévedésből történt: a honismereti munka ugyanis csak könyvtári keretben szerepelt a napirendben.

A tanácskozás utolsó napján Egerben tartott záróülést *Csoma Gyula* vezette. Itt a szekcióve-

zetők beszámoltak a végzett munkáról. A beszámolók egyikéből sem hiányzott a könyvtár fontos szerepének hangsúlyozása. Ízelítőül néhány mondat a beszámolókból.

1. *szekció*: „A könyvtári óra megtekintésével és szakmai megvitatásával az volt a célunk, hogy számba vegyük azokat a lehetőségeket és módszereket, amelyekkel közelebb hozható egymáshoz a könyvtár és az iskola. A gyöngyöstarjáni délutáni könyvtári foglalkozás is ehhez adott segítséget... Ennek alapján javaslatokat terjesztünk elő az ÁMK-k munkájának korszerűsítéséhez: Javasoljuk és ajánljuk, hogy a pedagógusok és a könyvtárosok *közös feladata* legyen a tanulók könyv- és könyvtárismereteinek bővítése, a könyvtárhasználat szokássá alakítása; a pedagógusok számára minden tantárgyban ki kell dolgozni a könyvtárhasználati ismeretek oktatásának módszereit; megnyugtató módon rendezni kell az általános iskolai, valamint a közművelődési könyvtárak szakfelügyeletét.”

2. *szekció*: „Jó tapasztalatokat szereztünk a könyvtárhoz fűződő kapcsolatokról is...”

3. *szekció*: „Az intézmény munkájának komplex voltát kiválóan illusztrálta a *Nyester Erzsébet* igazgatóhelyettes által tartott — könyvtárhasználatra épülő, film alkalmazásával kombinált — bemutató fizikaóra.” „A könyv- és médiatár korszerű tevékenysége az egész intézmény egyik alappilléreinek tekinthető. Jelenléte, illetve hatása mind a szakorákban, mind a közművelődési tevékenységben, a kiscsoportok munkájában, a gyermekek és a felnőttek vonatkozásában egyaránt fellelhető.”

4. *szekció*: „A megtekintett foglalkozások — egyöntetű megállapítás szerint — jó indítást adnak a fiataloknak ahhoz, hogy később belső igény jelentkezzen önművelésükre. Ezt jól példázták a könyvtárhasználati, környezetismereti órák.”

5. *szekció*: Már a tárgyalt téma miatt sem kerülhette ki a könyv- és könyvtárhasználat kérdéskörét. A Sarudon folyó olvasáspedagógiai kísérlet során a tanulók az átlagosnál jóval nagyobb könyv- és könyvtárhasználati ismereteket tesznek szert.

6. *szekció*: A három kisközségben, Feldebrőn, Aldebrőn, Kápolnán az ÁMK munkájával és a benne folyó könyvtári és könyvtárosi tevékenységgel ismerkedhettek meg a szekció tagjai. Az összegezésből néhány mondat: „A három meglátogatott községben az ÁMK keretében működő könyvtárak funkcióit tudatosan, folyamatosan, fokozatosan és kellő mód-

szertani előkészítéssel alakították ki.” „Az elmondottak alapján mind az általános működési gyakorlat, mind a könyvtárhasználat és -fejlesztés a hasonló nagyságrendű települések országos modelljeként fogadható el és mintaként követhető. A könyvtár ugyanis mind a három településen az ÁMK szellemi központja, és egyre inkább a település szellemi műhelyévé válik.” „A könyvtár mind a három településen funkciójában, környezetét illetően, feltartásában és szolgáltatásaiban megfelelő színvonalú, s a távlati tervek is jó alapokra helyezték a szolgáltatásoknak az igények szintje szerinti további bővítését.” „Az ÁMK-kban dolgozó szakemberek számára fontos volna a közművelődési és a könyvtári szakemberek létszámnormáinak a két funkciót figyelembe vevő szabályozása.”

7. *szekció*: E szekció munkájának összegezése külön nem foglalkozik a könyvtárral. Annál többet beszél viszont a lakótelepi iskolák iskolán kívüli közművelődési feladatairól, amelyekbe értelemszerűen a könyvtári feladatok is beletartoznak.

*

A szekciók beszámolóit után *dr. Kormos Sándor*, a Művelődési Minisztérium főosztályvezetője összegezte a három nap munkáját. Szólt az ÁMK-k számbeli és minőségi fejlődéséről. Hangsúlyozta, hogy az intézmények egyesítése nemcsak egymásmellettséget jelent, hanem — ha ezek jól működnek — *új minőséget* is eredményezhet. Ezt a megállapítást erősítheti, hogy a 2. és a 6. szekció jelentésében is olvashatunk hasonlókat. „Azt az új művelődési alapintézményt nevezzük ÁMK-nak, mely valóban az egységes művelődési folyamat új minőségű intézménye” (2. szekció). „Szekciónk megállapítja, hogy a meglátogatott intézményekben a részintézmények funkciói nem kerülnek hátrányos helyzetbe, hanem kiteljesednek, egymást erősítik” (6. szekció).

Kormos Sándor is kiemelte, de hozzászóló részéről is elhangzott az a vélemény, hogy a jó eredmények ellenére a közművelődés problémái nem kizárólag az ÁMK-k révén oldhatók meg — az mindenesetre bizonyos, hogy *a kultúra intézményeinek együttműködése nélkül semmiképp.*

Engel Tibor